

21 березня 2018 року у Верховній Раді України відбулися чергові парламентські слухання з питання «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку». До цих слухань робочою групою, що була створена Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти згідно відповідного Розпорядження Голови Верховної Ради України, підготовлено проект Рекомендацій, який обговорювався на слуханнях. Знакові особи – учасники слухань: перший заступник Голови Верховної Ради України Ірина Геращенко, перший віце-прем'єр-міністр – Міністр економічного розвитку і торгівлі України Степан Кубів, Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич, голова Підкомітету з питань інноваційної діяльності та інтелектуальної власності Олексій Скрипник та виконавчач обов'язків голови Комітету з питань науки і освіти Олександр Співаковський, а також інші учасники і не тільки цих слухань, а й реальних відповідних процесів в економіці. Має сенс привести тут цікаве висловлення Заступника Голови Верховної Ради Оксани Сироїд «Ми маємо розуміти, ставлячись з величезною повагою до тих здобутків, які були. Але ми зберігаємо радянську систему науки досі. Невже ми думаємо, що, використовуючи оцю радянську систему, ми створимо Falcon 9».

Зараз Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти опрацьовує зазначені Рекомендації тож у читачів журналу ще є можливість долучитись зі своїми пропозиціями.

ПРОЕКТ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ПАРЛАМЕНТСЬКИХ СЛУХАНЬ НА ТЕМУ: «НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА: СТАН ТА ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ»

Учасники парламентських слухань з питання: «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку», що відбулися 21 березня 2018 року, відзначають наступне.

1. Місце країни у світовому господарстві визначається за допомогою низки показників, що відображають розміри і рівень розвитку національної економіки, спеціалізацію країни у світовому розподілі ринку праці, наявності потенціалу для розвитку.

Важливим показником розвитку країни є рівень її ВВП. В Україні у 2016 році його рівень склав приблизно 80 млрд. дол. США, а у розрахунку на одну особу за обмінним курсом національної валюти 2100 дол. США. Цей показник є найнижчим у Європі.

За рівнем розвитку людського капіталу Україна посідає 31 місце, що відповідає розвиненим країнам, проте за рівнем ВВП на душу населення посідає 105 позицію. Невідповідність між розвитком людського капіталу та рівнем життя спонукає відтік за кордон молоді та висококваліфікованих спеціалістів.

2. Валове нагромадження основного капіталу в Україні у 2016 році зменшилося до 20%. Стрімко зростає імпорт засобів виробництва, який досяг понад 50% валового нагромадження основного капіталу. Це у двічі вище, ніж в розвинених країнах. Індикатор інноваційної модернізації України – частка доданої вартості переробної промисловості у ВВП – за підсумками 2015 року знизився до 14%, що відповідає показнику Республіки Корея шістдесятих років минулого століття.

На початку попереднього десятиріччя питома вага третього і четвертого укладів у ВВП України становила 94%, п'ятого – 5%, шостого – менше 1%. За останні роки ситуація лише погіршувалася. Лівову частку експорту становить продукція сільського господарства, чорної металургії та базової хімії. Загальна частка машинобудування у загальній структурі промисловості у 2016 становить менше ніж 6%.

Україна має одну з найбільш енергоємних економік у світі, рівень витрат на одиницю ВВП майже у три рази перевищує середнє значення для країн ЄС.

Відбувається все більший відрив секторів, що займаються виробництвом первинної продукції з відносно низьким ступенем переробки, від галузей, що виробляють кінцеву продукцію.

Значення інноваційних показників інноваційної діяльності (кількість впроваджених зразків нової техніки, рівень і кількість винаходів тощо) порівняно із 1990 роком, знизилися у 8-15 разів. Найбільш істотне зниження спостерігається у технологічно розвинених галузях, таких як транспортне машинобудування, авіабудування, космічна галузь, виробництво силових апаратів для морських суден тощо. Україна перетворюється в постачальника на зовнішні ринки сировинних ресурсів та виробів з незначною доданою вартістю. Вона втратила свої позиції у випуску наукоємної продукції.

У періоди економічної кризи дії української влади були здебільшого орієнтовані не на підтримку інноваційної діяльності, а на допомогу ключовим банкам уникнути фінансової кризи.

Згідно з даними Міжнародного економічного форуму за 2016 рік у категорії «Ефективність уряду» Україна займає 130 місце з 144

країн, 115 місце у категорії «Тягар державного регулювання» і на 103 місці у категорії «Прозорість формування державної політики».

3. Національна інноваційна система (або – НІС), як то визначено в Концепції розвитку національної інноваційної системи, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України №680-р від 17 червня 2009 року, – це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу.

Національна інноваційна система включає підсистеми: *державне регулювання*, що складається із законодавчих, структурних і функціональних інституцій; *освіта*, що складається з вищих навчальних закладів та науково-виробничих підприємств; *генерація знань*, що складається з наукових установ та організацій, які створюють наукові знання і технології; *інноваційна інфраструктура*, що складається з виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової складової, а також з технополісів, технопарків та наукових парків, інноваційних центрів та центрів трансферу технологій, бізнес інкубаторів та інноваційних структур інших типів; *виробництво*, що складається з організацій та підприємств.

Отже НІС спрямована на забезпечення ефективної взаємодії зазначених вище підсистем у реалізації інноваційного процесу від нових знань до випуску нової конкурентної високотехнологічної продукції або послуги з високою доданою вартістю.

На сьогодні НІС в Україні працює неефективно та характеризується суттєвими вадами, серед яких непослідовність державної політики, недосконалість законодавчої бази в частині стимулювання інноваційної активності, відрив науки від господарської практики, відсутність належної інноваційної інфраструктури та механізмів комерціалізації науково-технічних розробок, диспропорції у кадровому забезпеченні інноваційного процесу.

Стримується реалізація законів України «Про наукові парки» та «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Не виконуються положення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо бюджетного фінансування науки на рівні 1,7% від ВВП, принципи базового і конкурсного забезпечення науки та заходи із створення сприятливих економічних умов діяльності наукових установ. У зв'язку з цим не діють фінансові, податкові, кредитні стимули розвитку інноваційної діяльності, трансферу технологій, у тому числі з оцінки та використання об'єктів права інтелектуальної власності. Не розвивається система підтримки венчурної діяльності реалізації результатів досліджень, відсутні стимули щодо залучення коштів приватних підприємств у проведення досліджень і розробок.

4. Щодо державного регулювання. Правова основа національної інноваційної системи в Україні формується комплексом законів України серед яких: «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і тех-

ніки», «Про інноваційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про наукові парки», «Про індустриальні парки» та спеціальними законами з підтримки розвитку галузей промисловості (літакобудування, суднобудування, космічної сфери тощо).

На сьогодні у сфері наукової та науково-технічної діяльності діє понад 25 міжнародних договорів, якими створюється сприятливі умови для співробітництва між науковими організаціями та вченими відповідних країни, крім того передбачаються спрощені та пільгові умови обміну вченими та оновлення наукового обладнання.

Особливі завдання щодо розвитку НІС України постають у зв'язку із поступовою реалізацією програм міжнародного співробітництва, у першу чергу - Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, якою (статті 157, 159, 372, 375, 376 тощо) передбачено заходи щодо створення сприятливого середовища з передачі технологій та спрощення комерційного використання інноваційних продуктів.

Система управління національною інноваційною системою сьогодні не є цілісною і розподілена між Міністерством освіти і науки України (координує підсистеми: освіта, генерації знань, частково інноваційна інфраструктура, а саме діяльність наукових та технологічних парків) та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України (координує підсистеми: виробництво, державну промислову і інвестиційну політику та частково інноваційну інфраструктуру, а саме діяльність індустриальних парків). Крім того Міністерство економічного розвитку і торгівлі України реалізує інвестиційну політику та веде реєстр інвестиційних проектів, а Міністерство освіти і науки України, яке реалізує інноваційну політику, веде реєстр інноваційних проектів.

Але жодна з цих інституцій не відповідає за ефективність інноваційного розвитку як єдиний представник державної влади, як то визначено Законом України «Про інноваційну діяльність»,

Незбалансованість державної політики, відсутність єдиного потужного органу виконавчої влади у сфері науки та інновацій призвели до того, що Міністерство фінансів України перебирає на себе не властиві йому функції і вживає заходи, що не тільки стримують розвиток, а й створюють додаткові проблеми, які шкодять розвитку науково-технічного потенціалу та інноваціям.

Протягом останніх двох років та з метою підготовки та прийняття виважених рішень щодо інноваційного розвитку держави при Кабінеті Міністрів України утворено ряд консультативно-дорадчих органів.

11 жовтня 2016 року при Кабінеті Міністрів України створено Національний комітет з промислового розвитку з метою надання рекомендацій з трансформації економіки України із сировинно-орієнтованої на високотехнологічну індустриальну модель шляхом запровадження ефективних інструментів реалізації промислово-інноваційної політики.

5 квітня 2017 року згідно з Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» при Кабінеті Міністрів України утворено Національну раду України з питань розвитку науки і технологій з метою формування та реалізації єдиної державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

25 жовтня 2017 року з метою розроблення, організації, координації та впровадження заходів, механізмів та умов для інноваційного розвитку національної економіки, створення інноваційної інфраструктури та впровадження реформ у сфері інноваційної діяльності при Кабінеті Міністрів України утворено Раду з розвитку інновацій.

Однак їх діяльність проходить не координовано і надто повільно і до цього часу ніяк не впливає на активізацію та виваженість рішень Уряду України щодо інноваційного розвитку.

На регіональному рівні ці проблеми посилюються - низькою є ефективність механізму координації дій між значною кількістю державних органів управління, промисловістю, приватним бізнесом, закладами вищої освіти, науковими установами.

5. Щодо підсистеми освіти. В Україні на сьогодні діє 287 вищих навчальних закладів, у яких навчається 1369,4 тис. студентів. У порівнянні з 2010 роком кількість вищих навчальних закладів скоротилася на 17% і на 35 % зменшилася кількість студентів. Професорський та викладацький склад вищої школи становить сьогодні 137,9 тис осіб. У системі вищої школи зосереджено понад 70% кандидатів та докторів наук, від їх загальної чисельності.

За Індексом глобального таланту Україна має достатньо високий рейтинг, що свідчить про перспективні можливості у забезпечення інноваційного процесу. У 2014 році Україна посідала 42 місце у світовому рейтингу Universitas 21, а за якістю математичної та наукової освіти - 30 позицію. Традиційно людські ресурси в державі відзначаються досить високим освітньо-кваліфікаційним рівнем, Україна ще залишається серед лідерів за часткою осіб з вищою освітою.

За наявності потужного кадрового потенціалу учених, більшість університетів мають недостатній обсяг фінансування наукових досліджень, що стримує доведення до якісного рівня впровадження результатів науково-технічної та інноваційної діяльності. Навіть в КПІ ім. Ігоря Сікорського реальним стає ризик руйнації науково-інженерних шкіл через загрозливу динаміку втрати штатних працівників наукових підрозділів.

Потенціал вищої школи реалізується вкрай не ефективно.

В Європі Україна є однією з найбільших країн експортерів робочої сили, понад 2 млн. громадян працюють за її межами. Значно збільшилася кількість українців, які виїжджають навчатися за кордон.

Втрачаючи людський потенціал у міграційному потоці, Україна стримує свій інноваційний розвиток.

Сьогодні діяльність закладів вищої освіти регламентується Законом України «Про вищу освіту». Прийнятий у 2014 році Закон «Про вищу освіту» не тільки не сприяв покращенню ситуації, а додав нових проблем, які істотно позначилися на фінансуванні, і на загальному погіршенні ситуації у цій сфері. Постали проблеми фінансування та подальшого функціонування закладів вищої освіти, формування переліку галузей знань і спеціальностей, діяльності аспірантури та підготовки докторів філософії, присвоєння вчених звань, стипендіального забезпечення студентів тощо.

Університетська наука має лише конкурсне бюджетне фінансування на умові підтримки порівняно короткострокових 2-3-річних наукових тем. Частка університетів уже давно коливається навколо позначки 10 відсотків загальнодержавних видатків на науку. Як результати, у 2016 році вся університетська наука коштувала загальному фонду бюджету близько 15 мільйонів євро.

Назріла потреба розробити ефективну систему фінансування вищої освіти, спрямовану на забезпечення належної якості підготовки фахівців та фінансування наукових досліджень у вищій школі.

6. Щодо підсистеми наука. У 2016 році кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок з урахуванням сумісників, становила 97912 осіб, з яких дослідники – 63694 осіб, серед яких 7091 докторів наук та 20208 кандидатів наук (докторів філософії). 70,3% кадрового наукового потенціалу проводять дослідження у галузі природничих та технічних наук, 7,6% у галузі медичних наук, 7,3% - сільськогосподарських наук та 14,8% у галузі суспільних та гуманітарних наук.

За роки незалежності не були створені сприятливі умови для розвитку науки та стимулювання впровадження інновацій. Результатом стало стрімке скорочення наукових установ та розпад державних науково-дослідних інститутів, особливо у галузевому секторі.

Загальні внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробок у 2016 році становили 11530,7 млн. гривень, з яких кошти державного бюджету становили 3700,9 млн. гривень або 32%, а кошти іноземних держав - 2550,3 млн. гривень або 22,1%.

Видатки Державного бюджету України, пов'язані з дослідженнями, у 2018 р. становлять 7,36 млрд грн (0,22 % до ВВП, на 8 % більше за 2017 рік), які розподілені між 28 розпорядниками. Підвищення на дослідження в системі Міністерства освіти і науки становить 12 % до 2017 року.

Водночас наявні позитивні тенденції у фінансуванні науки не вирішують значної кількості проблем, що накопичувалися десятиліттями (матеріально-технічна база, призупинення фінансування робіт за державними цільовими програмами тощо) та не досягають задекларованої у Законі України цифри фінансування витрат на науку на рівні 1,7 % до ВВП.

Вітчизняні вчені мають визначні досягнення, вони співпрацюють з науковими організаціями ЄС, Японії, Китаю та інших країн, де результати їх наукових досягнень знаходять практичне використання.

Розробки українських вчених надсилалися до Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств, пропонувалися представникам бізнесу та виробництва. На жаль, результати наукових досліджень вітчизняної науки не знаходять належного використання в Україні.

Наука працює сьогодні в межах шостого технологічного укладу, а підприємства у кращому випадку у межах третього технологічного укладу з елементами четвертого та п'ятого технологічних укладів.

Як свідчить світовий досвід, перші кроки модернізації вітчизняної економіки мають здійснюватися за участю держави і не можуть відбутися лише на ринкових умовах.

Отже, державі необхідно цілеспрямовано вбудувати науку в економіку, а не прикріпати науку на самостійний пошук своєї ніші у національному господарстві, як то вимагається сьогодні від Національної академії наук України.

Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено сформувати засади державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності та визначити пріоритетні напрями розвитку науки і техніки, а також засади їх реалізації. Така формула діяльності передбачає поновити на державному рівні спрямованість науки на вирішення потреб держави та забезпечити реалізацію законів України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» та «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Позитивним кроком у цьому напрямі має стати створення та діяльність Національного фонду досліджень України.

З покращенням загального інвестиційного клімату відбудеться і підвищення попиту на науково-дослідну роботу. Натомість, ефективною науковою діяльністю в Україні може зробити лише попит від українського чи іноземного бізнесу, який працює в Україні.

Однак слід розуміти, що відторгнення наукового потенціалу з боку великого бізнесу відбувається внаслідок його орієнтації протягом тривалого часу на короткотермінові напівтінтові схеми, придбання другорядних імпортованих технологій, так і завдяки неготовності наукових розробок до комерціалізації.

7. Щодо підсистеми виробництва. В Україні протягом багатьох років інноваційна активність промислових підприємств залишається на вкрай низькому рівні – у 2016 р. інноваційною діяльністю займалися лише 18,9 % підприємств. У 2015 лише 723 підприємств впроваджували інновації, з яких 400 впроваджували нові технологічні процеси, з яких 570 підприємств реалізовували інноваційну продукцію. Починаючи з 2010 року обсяг реалізованої інноваційної продукції скоротилися майже на 32 %, з 33 697,6 до 23 050,1 млн. гривень, і на 21% інноваційної продукції, яка поставлялась на експорт.

Загальні обсяги інноваційних витрат у промисловості за цей період збільшилися майже на 72% з 8045,5 до 13813,7 млн. гривень, при цьому витрати іноземних держав зменшилися з 2411,4 до 58,6 млн. гривень або на 97%.

Основним джерелом фінансування витрат на інновації залишаються власні кошти закладів та підприємств, частка яких у загальному обсязі фінансування становила 85 відсотків. Держава, практично відійшла від фінансового впливу на ці процеси.

Основу вітчизняного індустріального комплексу становлять галузі, орієнтовані на низькотехнологічні виробництва та експорт сировини, а факторами забезпечення конкурентоспроможності національної економіки слугують традиційні чинники, такі як наявність робочої сили, природних ресурсів, капіталу.

Про закріплення експортно-сировинної моделі економічного розвитку в Україні свідчить погіршення технологічної структури виробництва. Так, якщо у 2002 р. у структурі реалізованої продукції переробної промисловості частки високотехнологічних та середньотехнологічних галузей склали 22,2 % та 43,1 % відповідно, то у 2017 р. вони скоротилися до 17 % та 41,7 %, натомість частка низькотехнологічних галузей зросла з 34,7 % до 41,3 %

Восени минулого року Кабінетом Міністрів України створено Національний комітет з промислового розвитку, який має закласти основи інституційного відновлення вітчизняного виробництва. Питання йде про формування ланцюгів додаткової вартості, яке тягне зміну підходів з впровадження інновацій та інвестицій, а також зближення з приватним бізнесом. Головне завдання - розвиток власного виробництва, створення нових робочих місць та нової доданої вартості, а не нарощування імпорту.

8. Щодо підсистеми інноваційної інфраструктури. Для України це найслабкіший ланцюжок у інноваційному процесі, який забезпечує реалізацію механізмів поєднання науки з виробництвом. За часи незалежності України цей сектор інноваційного процесу перманентно змінювався на стадіях росту так і не набравши необхідного роз-

витку. Особливість у тому, що його діяльність потребує найбільшої підтримки та преференцій з боку держави.

У дев'яності роки в Україні діяв Державний інноваційний фонд, його фінансування забезпечувалося за рахунок введення спеціального податку з обороту. У 2000 році Фонд був ліквідований і його правонаступником стала Державна інноваційна фінансово-кредитна установа.

Державна інноваційна фінансово-кредитна установа є не банківською фінансовою установою, яка підпорядкована Кабінету Міністрів України. Її діяльність спрямовується на здійснення фінансової підтримки суб'єктів господарювання різних форм власності в рамках державної інноваційної політики. За весь період існування установи нею було підтримано 40 інвестиційних проектів на загальну суму близько 200 млн. доларів США.

У 1999 році був прийнятий Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків». На його реалізацію було створено 16 технологічних парків, які з початку 2000 років активно реалізовували інноваційні проекти. У 2005 році після внесення змін до зазначеного Закону та відміни преференцій спеціального режиму діяльність технопарків зупинилась.

У Верховній Раді України з 2015 року знаходиться законопроект щодо внесення змін до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків (реєстр. № 2216а)», яким спрощується порядок створення технологічних парків. У 2016 році він був прийнятий у першому читанні.

У 2006 році прийнято Закон України «Про науковий парк «Київська політехніка», а у 2009 році Закон України «Про наукові парки». Міністерством освіти і науки України на сьогодні зареєстровано 23 наукових парки. Серед них ефективно працює науковий парк «Київська політехніка» щодо залучення іноземних інвестицій та створення Стартапів (Start-up).

21 червня 2012 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про індустріальні парки». Діяльність індустріальних парків спрямовується на забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності територій, активізацію інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвитку сучасної виробничої та ринкової інфраструктури. Міністерством економічного розвитку та торгівлі України на цей час зареєстровано понад 30 індустріальних парків.

За останні роки суттєво зменшено кількість організацій та установ з науково-технічної інформації. Зруйновано системні принципи організації та функціонування науково-технічної інформації, втрачений взаємозв'язок елементів системи, інформаційний ресурс концептуально і організаційно не забезпечує потреби інноваційної економіки. Скорочено кількість регіональних центрів науково-технічної інформації. Значна їх частина ліквідована або передана у підпорядкування вищих навчальних закладів. Реорганізовано Український центр науково-технічної інформації, послаблено його ресурсне та матеріально-технічне забезпечення.

На сьогодні в інститутах спільного інвестування сконцентровано активи на суму більше ніж 300,0 млн. гривень, які сконцентровані в низько технологічних сферах економіки.

9. Питання розбудови Національної інноваційної системи, як комплексної програми розвитку інноваційного процесу в Україні, вперше розглядалися на парламентських слуханнях у 2007 році. У подальшому вони обговорювалися на парламентських слуханнях «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» у 2009 році. Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію розвитку національної інноваційної системи на 2009-2013 роки. Це був період найбільш консолідованого прояву розуміння та дій державних органів влади щодо важливості інноваційного розвитку економіки та створення національної інноваційної системи в Україні.

За останні роки розпочалися реформи судової системи, правових органів, освіти та науки, пенсійної системи, медицини, територіального устрою держави. Вектор державної політики щодо інноваційного розвитку змінився. Відсутність цілісних підходів та стратегічного бачення соціально-економічного розвитку України у майбутньому призводить до втрати її існуючих переваг і можливостей, подальшого відставання від розвинених країн світу.

Роль держави, як свідчить світовий досвід, у формуванні стратегічних цілей країни є першочерговою і надзвичайно важливою. А

для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються, роль держави значно зростає.

На сьогодні в Україні існує два програмних документи, визначаючих напрями діяльності країни - Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», схваленою Указом Президента України, та Програма діяльності Кабінету Міністрів України, яка розроблена на виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та між Україною та Європейським співтовариством з атомної енергії. Кабінетом Міністрів України затверджено (Розпорядження від 4 червня 2015 року №575-р) План заходів з реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015-2019 роки.

Крім того, Постановою Кабінету Міністрів у серпні 2014 року затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року, а Міністерством енергетики та вугільної промисловості України проводиться робота з підготовки нової редакції Енергетичної стратегії України.

Слід зазначити, що підготовка цих документів проходила поспішно без належного наукового обґрунтування та прогнозного передбачення їх впливу. У зв'язку з цим їх реалізація є вкрай неефективною, крім того більшість завдань цих документів до цього часу не виконано.

Відповідно до Плану дій Уряду на 2016 рік (Розпорядження Кабінету Міністрів від 27 травня 2016 р. №418-р) передбачено розроблення Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. Відповідна Стратегія була підготовлена Міністерством економічного розвитку та торгівлі України ще у 2016 році але до цього часу так і не схвалена Урядом України. До цього часу не завершено узгодження проектів законів «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо стимулювання інновацій)», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо стимулювання інновацій)», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інновацій», розроблених Міністерством освіти і науки України, як то було передбачено Планом дій Уряду.

Міністерством освіти і науки України у 2016 році розроблено Концепцію Державної цільової економічної програми розвитку інноваційної інфраструктури на 2017-2021 роки, яку подано до Кабінету Міністрів України, але до цього часу не прийнято.

10. Вченими НАН України у 2016 році підготовлено національну доповідь «Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дій» та національну доповідь «Інноваційна Україна 2020». Крім того, за ініціативою Національного технічного університету імені Сікорського групою вчених підготовлено програму Форсайт та побудову стратегії соціально-економічного розвитку України до 2020 і 2030 років.

В лютому-березні 2016 р. Президією НААН прийнята Програма інноваційно-інвестиційного розвитку НААН на ринкових засадах на 2016-2020 рр. та «Механізм реалізації Програми інноваційно-інвестиційного розвитку НААН на 2016-2020 рр., які направили до Кабінету Міністрів України.

Зазначені документи та запропоновані в них підходи мали б стати науковою платформою для формування керівництвом держави Стратегії соціально-економічного та інноваційного розвитку України на найближчі 5-10 років та подальшу перспективу. На жаль, ці роботи залишилися поза увагою керівництва держави.

Підготовка та реалізація Стратегій розвитку має базуватися виключно на наукових підходах і розрахунках і не має залежати від кон'юнктури політичних еліт, правлячої партії чи її лідера.

Відсутність дієвої стратегії розвитку економіки України на базі знань призводить до необґрунтованих постійних змін вектору розвитку країни, неможливості визначити базовий рушійний потенціал розвитку та сконцентрувати його сили на вирішення головних завдань щодо забезпечення висококонкурентної наукоємної економіки та зростаючих потреб суспільства.

11. Незважаючи на наявність значного наукового та освітнянського потенціалу та досвід створення технологічно складної продукції, Україна з року в рік продовжує втрачати свої позиції на ринках високотехнологічних товарів і послуг. Саме через неефективні та непослідовні дії влади, проголошені заходи, які так і не було втілені в життя, вітчизняна економіка, рушійною силою якої мали стати інновації, значною мірою дискредитована.

Порушено основні принципи управління, втрачено менеджерські функції Уряду України щодо розвитку науково-технічного потенціалу, промисловості, виробництва та економіки у цілому. Відсутні прогностичні показники економічного і соціального розвитку України на середньо та короткостроковий періоди, прогнози розвитку окремих галузей економіки на середньостроковий період, як то передбачено Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». Заблоковано реалізацію пріоритетних напрямів розвитку інноваційної діяльності, згорнуті національні та державні цільові програми. З ліквідацією Міністерства промислової політики України втрачено контроль над галузями виробництва, посилюються руйнівні процеси в космічній галузі, авіабудуванні та суднобудуванні.

Посилюються диспропорції у підготовці фахівців. В Україні щорічно за бюджетні кошти готують спеціалістів у сфері економіки і права втричі більше, ніж фахівців з природничих та фізико-математичних наук, здатних генерувати нові знання, продукувати, адаптувати та використовувати передові технології, забезпечуючи інноваційний розвиток економіки. Крім того, значна частина підготовлених спеціалістів технологічно орієнтованих професій не працює за фахом.

12. Вкрай несприятливою на сьогодні є ситуація щодо здійснення інноваційної діяльності в академічній складовій медичної науки в Україні.

У відношенні академічної науки протягом останніх років проводиться безперспективна політика «виживання» існуючого науково-технічного потенціалу замість його оновлення та якісного покращення відповідно до світових стандартів. Це призвело до істотного скорочення та змін якісного складу кадрового потенціалу, переважно за рахунок зменшення частки молодих вчених, вичерпання резервів витратних матеріалів за вкрай обмежених можливостей їх відновлення. Такий стан науково-технічної сфери та фінансування вітчизняної медичної академічної науки в умовах нестабільної економічної ситуації створює значні перешкоди як для залучення міжнародних грантів, так і коштів вітчизняних інвесторів. За цих умов медична академічна наука залишається високозалежною від державних коштів за значного скорочення обсягів інвестування в науку як державою, так і підприємництвом. Застарілість сучасної технологічної бази медичної академічної науки, неналежна державна підтримка щодо приведення її у відповідність до сучасних вимог фактично унеможливають проведення в Україні досліджень на світовому рівні та створення конкурентоспроможних інновацій. Це створює загрози щодо збереження наукового та науково-технічного потенціалу, всесвітньовідомих наукових шкіл та наукових кадрів, розвитку галузі охорони здоров'я України та забезпечення її спроможності щодо впровадження вітчизняних інновацій для надання висококваліфікованої медичної допомоги, що є питаннями та складовою національної безпеки держави.

13. В економіці України склалися вкрай несприятливі умови для винахідницької діяльності та використання винаходів. Винахідництво і раціоналізаторство втратили характер масового руху, що ускладнює розбудову економіки на інноваційній основі.

Через несплату зборів за підтримання чинності патентів на винаходи і корисні моделі, втратило чинність 9,8 тисяч патентів національних власників (75%). При цьому середній термін розгляду заявок на винаходи до видачі патенту складає близько 2-х років.

За даними Державної служби статистики України, в економіці використовується близько 4 тис. об'єктів промислової власності, у т.ч. 1,8 тис. винаходів (близько 7% від загальної кількості чинних патентів), 2,4 тис. корисних моделей (6%), 393 промислові зразки (4%). Отже, більшість захищених охоронними документами об'єктів патентного права у виробництві не використовуються і припиняють свій життєвий шлях відразу ж після розробки і отримання правової охорони.

В Україні відсутня система економічних стимулів (податкових, кредитних, страхових) щодо створення та комерціалізації об'єктів права промислової власності. Не визначені мінімальні ставки винагороди винахідникам, авторам за використання об'єктів патентного права, не запроваджені механізми державної підтримки зарубіжного патентування винаходів, створених за рахунок бюджетних коштів; відсутня методика визначення розміру шкоди, завданої порушенням прав на об'єкти промислової власності.

Значна частина потенційно значимих винаходів, отриманих українськими винахідниками, заявляються напрямку в патентні відом-

ства зарубіжних країнах без подання попередньої заявки в патентне відомство України. Несанкціонований виток винаходів, так звана «патентна міграція» з України зростає. Рівень (патентів-втікачів) складає 10-12% щорічного обсягу патентування. Найбільш активні сектори міграції – медичні препарати, IT технології (системи та обладнання), фармакологія. Розширюється географія міграції: Російська Федерація, (51%), США (11%), Південна Корея (9%), Тайвань (3%), Німеччина (2%).

14. Через брак фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності гальмуються модернізаційні процеси. Нинішній стан і тенденції фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні характеризуються такими особливостями:

- фінансові обмеження залишаються основним фактором гальмування інноваційної діяльності, що пов'язано з гострою нестачею власних фінансових ресурсів у суб'єктів інновацій;

- дефіцит власних коштів, що є основним джерелом фінансування інноваційної діяльності, спричинений незадовільним фінансовим станом підприємств, стагнацією промислового виробництва, та недоступністю зовнішніх джерел фінансування;

- висока вартість кредитних ресурсів, що є другим за значенням джерелом фінансування інноваційної діяльності, ускладнює їх залучення до фінансування інноваційних проектів, особливо для низькорентабельних підприємств, які потребують технологічної модернізації, неспроможні залучати довгострокові кредити на здійснення інновацій;

- відсутність збалансованої податкової політики в контексті децентралізації влади, зокрема, з питань впровадження нової методики нормативної грошової оцінки земельних ресурсів та непомірного зростання земельного податку, призводить до значного скорочення або ліквідації державно-приватного партнерства у сфері інноваційного розвитку;

- державна підтримка інноваційної діяльності у формі прямого фінансування має суттєві бюджетні обмеження та не узгоджена з пріоритетами інноваційного розвитку. Значна частина бюджетних асигнувань надається добувним підприємствам, низько- і середньотехнологічним виробництвам, що не сприяє прогресивним структурним змінами.

Домінування механізмів самофінансування інноваційної діяльності і обмеженість зовнішніх джерел залучення коштів спричинює консервацію існуючої технологічної структури економіки, не забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів у наукомісткій технології, гальмує прогресивні структурні зрушення у національному господарстві, що обумовлює потребу вдосконалення законодавчого забезпечення механізмів фінансування науково-технологічної та інноваційної діяльності.

Учасники слухань зазначають, що до основних проблем, пов'язаних з регуляторною дією національного законодавства в інноваційній сфері України та розвитком НІС, належать:

- низький рівень інноваційної та виконавчої культури, незабезпечення виконання законів та порушення вимог законодавства;

- відсутність довгострокових програм розвитку національної економіки, заснованої на інноваціях;

- відсутність скоординованої діяльності органів державної влади, спрямованої на інноваційний розвиток країни;

- невиконання, визначених законом, механізмів реалізації пріоритетів інноваційної діяльності та пріоритетів розвитку науки і техніки;

- відсутність комплексного застосування механізмів державного впливу (фінансових, кредитних, податкових тощо) для досягнення інноваційних пріоритетів;

- невідповідність законодавства в сфері інтелектуальної власності міжнародним правовим нормам;

- нерозвиненість інноваційної інфраструктури (дослідницьких університетів, технопарків, наукових парків, кластерів, високотехнологічних інноваційних підприємств, інноваційних бізнес-інкубаторів, венчурних фондів);

- відсутність ефективних механізмів комерціалізації результатів завершених науково-технічних розробок, що призводить до втрати державою щорічно значних бюджетних надходжень;

- низький рівень інноваційної активності, зокрема малого та середнього інноваційного підприємництва;

- недостатність готових технологічних рішень для їх впровадження бізнесом;

- нерозвиненість механізмів створення розробок, підготовлених до комерціалізації;

- відсутність механізмів сприяння співпраці університетів та наукових інститутів з малими та великими підприємствами;

- не сформованість мотиваційного механізму до переходу реального сектору економіки на інноваційний шлях розвитку.

Учасники парламентських слухань на тему «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку» рекомендують:

Верховній Раді України:

- 1) З метою формування законодавчої бази зі створення та функціонування в Україні сучасної системи з прогнозування та стратегічного планування, визначення пріоритетних напрямів розвитку держави та суспільства на інноваційній основі, вдосконалення національної інноваційної системи поновити у Верховній Раді України діяльність Тимчасової спеціальної комісії з питань майбутнього, перетворивши її у подальшому у Комітет Верховної Ради України з питань майбутнього;

- 2) Внести зміни до Регламенту Верховної Ради України щодо посилення контрольних функцій Верховної Ради України з виконання законів України, рішень Верховної Ради України та її комітетів за результатами проведення парламентських та комітетських слухань, висновків Рахункової палати України та відновлення у Верховній Раді України практики проведення Днів Уряду із звітами членів Уряду за конкретними напрямками їх діяльності з наступним прийняттям за результатами розгляду відповідних постанов Верховної Ради України.

- 3) Прискорити розгляд проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності технологічних парків» (реєстр. № 2216а від 01.07.2015);

- 4) При формуванні основних напрямів бюджетної політики на 2019 рік та подальші роки, а також проектів законів України про державний бюджет України на 2019 рік та наступні роки виходити з вимог законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту» щодо забезпечення сфери науки і вищої освіти відповідним бюджетним фінансуванням.

Кабінету Міністрів України:

- 1) Розробити згідно з Постановою Верховної Ради України № 182-VIII від 11 лютого 2015 року Стратегію інноваційного розвитку України, в якій, зокрема, визначити структуру Національної інноваційної системи, забезпечивши взаємоузгодженість і компліментарність промислової, науково-технічної та інноваційної політики України та передбачити застосування сучасних інструментів підтримки формування національної та регіональних інноваційних екосистем України.

До 1 жовтня 2018 року подати проект Стратегії до Верховної Ради України;

2) Доопрацювати:

- Стратегію розвитку високотехнологічних галузей до 2025 р., яка створить підґрунтя для реалізації інтелектуального та виробничого потенціалу промисловості, передбачатиме формування нових галузей, сприятиме інтеграції промисловості у світогосподарський простір;

- Концепцію Державної цільової програми розвитку інноваційної інфраструктури на 2017-2021 рр. та розробити на її основі комплексну програму створення замкнених ланцюгів виробництва інноваційної промислової продукції;

- 3) Згідно з Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» за участю Національної ради України з питань розвитку науки і технологій розробити основні засади і напрями державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності, визначити пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та заходи з їх реалізації та до 1 лютого 2019 року подати їх на затвердження до Верховної Ради України;

4) Розробити Стратегію розвитку вищої освіти;

- 5) Внести зміни до Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року щодо врахування у переліку напрямів розвитку промисловості пріоритетів політики нової індустріалізації – цифровізації виробництва, створення нових виробництв продукції з високою доданою вартістю, поглиблення співробітництва між державою, наукою та бізнесом у пріоритетних для національної економіки секторах, розвитку внутрішнього ринку високотехнологічної та інноваційної продукції;

6) Розробити критерії визначення високотехнологічних галузей, продуктів і професій, здійснення їх кодифікації за європейськими стандартами; формування каталогів високотехнологічної продукції та виробництв України;

7) Забезпечити проведення на державному рівні патентно-кон'юнктурних та маркетингових досліджень на внутрішньому та зовнішньому ринках інтелектуальних та науково-технічних ресурсів з метою визначення перспективних сфер науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у виробництві потенційної конкурентної продукції та передбачення майбутнього споживчого попиту на таку продукцію. Результати досліджень мають стати основою інформаційної підтримки підприємств щодо здійснення власних НДДКР та закупівлі зовнішніх.

8) Сприяти участі українських промислових підприємств та науково-дослідних організацій у проектах Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» та EUREKA, а також підвищенню рівня інформованості підприємств та організацій щодо таких можливостей шляхом регулярного проведення семінарів, роботи зі ЗМІ та галузевими асоціаціями промислових підприємств.

9) Сприяти кадровому забезпеченню високотехнологічного розвитку, включаючи підвищення якості технічної освіти та її відповідності сучасним світовим тенденціям і вимогам, збільшення державного замовлення на фахівців технологічних спеціальностей, а також забезпечення постійного навчання широкого кола спеціалістів промислового сектору щодо використання цифрових технологій у професійній діяльності.

10) Сприяти зміцненню зв'язків між галузевими науково-дослідними установами та промисловим сектором з метою розвитку співпраці щодо створення та використання інтелектуальних та науково-технічних ресурсів у виробничих процесах промисловості, зокрема, шляхом організації спеціальних майданчиків, на яких відбуватиметься ознайомлення представників промислового сектора з наявними інтелектуальними та науково-технічними розробками галузевих установ та з їх можливостями щодо проведення досліджень на замовлення промислового сектора, а також впровадженням механізмів виконання спільних проектів науковими закладами та підприємствами (так звана «мала EUREKA в Україні»).

11) Підготувати зміни до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо розширення механізмів та сфер застосування державно-приватного партнерства у промисловості з включенням до переліку галузей, що є перспективними з точки зору виробництва та експорту наукоємної та інноваційної продукції.

12) Вивчити питання та підготувати пропозиції щодо забезпечення фінансового стимулювання приватних інвестицій у дослідження та розробки: системи державних грантів на дослідження і розробки; системи інвестиційних податкових кредитів на виконання НДДКР (оплата праці робітників, витрати на матеріали та устаткування тощо); податкових пільг (звільнення від ПДВ та митних зборів імпортованого обладнання та комплектуючих, що не виробляються в Україні); податкових канікул для інноваційно активних підприємств, що спрямовують частину прибутку на капіталовкладення у розвиток виробництва.

13) Посилити зв'язок міністерств з Національною академією наук України, національними галузевими академіями наук та вченими університетів щодо розробки стратегічного розвитку відповідних галузей економіки, розробки галузевих програм, зобов'язати міністерства включати до складу колегій, консультативно-дорадчих органів та робочих груп провідних вітчизняних вчених.

14) При підготовці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2019 рік виходити з вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», у тому числі щодо наближення бюджетного фінансування науки до рівня 1,7% ВВП, передбачити видатки на забезпечення діяльності Національного фонду досліджень та базового бюджетного фінансування усіх академій, університетів, наукових установ.

15) Внести до 1 вересня 2018 року на розгляд Верховної Ради України проекти законів України:

– «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо стимулювання інновацій)», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо стимулювання інновацій)», «Про внесення змін до деяких законодав-

чих актів України щодо стимулювання інновацій», розроблених Міністерством освіти і науки України, передбачивши:

дівелі механізми державної підтримки суб'єктів господарювання для впровадження інновацій;

вдосконалення процедури здійснення експертизи та державної реєстрації інноваційних проектів, умов надання підприємствам статусу інноваційних;

проведення, в умовах децентралізації влади, збалансованої політики розвитку Національної інноваційної системи на рівні органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

утворення Фонду розвитку інновацій, за типом «фонд фондів», як єдиної державної установи, діяльність якого спрямована на надання державної фінансової підтримки інноваційній діяльності суб'єктів господарювання;

спрощення ведення спільної діяльності державних вищих навчальних закладів та наукових установ та суб'єктів господарювання приватної форми власності, приведення положень щодо договорів про спільну діяльність у відповідність до законодавства та практики Європейського Союзу;

реалізацію положень частини третьої статті 60 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» в частині включення до власних надходжень бюджетних установ (державних наукових установ та вищих навчальних закладів) коштів отриманих у вигляді дивідендів, розпорядження частками (акціями) у статутних капіталах господарських товариств шляхом внесення змін до статті 13 Бюджетного кодексу України;

створення умов для розвитку венчурних фондів фінансування інноваційних проектів та залучення інститутів спільного інвестування, що діють згідно із Законом України «Про інститути спільного інвестування»;

механізм захисту прав інтелектуальної власності на науковий та науково-технічний (прикладний) результат, що створені за рахунок коштів державного бюджету, з метою підвищення ефективності вкладення бюджетних коштів у наукові дослідження;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання деяких питань стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», що розробляється Міністерством освіти і науки України, передбачивши:

забезпечення отримання установами та організаціями державної системи науково-технічної та патентної інформації кон'юнктурно-економічної інформації з іноземних джерел та баз даних;

здійснення закордонного патентування перспективних винаходів за кошти державного бюджету;

запровадження субсидювання проектів із створення високотехнологічних виробництв вітчизняними промисловими підприємствами за участю вітчизняних наукових установ або вищих навчальних закладів;

16) Враховуючи надзвичайну важливість розвитку системи науково-технічної інформації, її впливу на інноваційні процеси, провести аналіз реалізації Закону України «Про науково-технічну інформацію» та до 1 вересня 2018 року подати відповідну інформацію та пропозиції щодо розвитку цього напрямку до Верховної Ради України. При цьому забезпечити впровадження стандартів обміну інформації між регіональними центрами комерціалізації та трансферу технологій і галузевими базами даних з утворення загальноукраїнської відкритої до доступу та поповнення системи обміну інформації про пропозиції щодо використання результатів досліджень, технологій, запити щодо потреб у нових технологіях, обладнанні.

Розробляючи системи обміну інформації, забезпечити можливість її поєднання з системою інформації про результати досліджень Європейської мережі підприємств (EEN);

17) Переглянути незавершені державні науково-технічні програми та з урахування світових тенденцій і забезпечення потреб національної економіки поновити ті що є актуальними, у також розробити нові державні цільові програми:

прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку;

підтримки технологічних стартап-компаній щодо розвитку інноваційного підприємництва в різних галузях економіки.

18) Передбачити щорічно у державному бюджеті видатки на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інно-

вацийної діяльності, визначених законами України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні».

19) Передбачати щорічно у Державному бюджеті України видатки на бюджетну програму сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ для реалізації їх інноваційних та інвестиційних проєктів.

20) Передбачати щорічно у державному бюджеті видатки для проходження відповідного стажування або навчання за кордоном осіб, що претендують на здобуття вченого звання доцента та професора.

21) Підготувати зміни до Бюджетного кодексу України щодо надання бюджетним установам (вищим навчальним закладам і науковим установам) права отримувати дивіденди від діяльності наукових парків, господарських товариств, створених для комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності, майнові права на які належать цим установам.

22) Внести зміни до Порядку укладення державними підприємствами, установами, організаціями, а також господарськими товариствами, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 50 %, договорів про спільну діяльність, договорів комісії, доручення та управління майном, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 р. № 296 в частині не розповсюдження цього порядку на укладання науковими установами та вищими навчальними закладами договорів про спільну діяльність без об'єднання вкладів.

23) До 1 вересня 2018 року подати до Верховної Ради України проєкти Законів України щодо:

– внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо надання права державним навчальним закладам і науковим установам самостійно використовувати та розподіляти кошти, одержані за результатами досліджень і надання послуг та від надходжень з надання права на використання об'єктів інтелектуальної власності на підставі ліцензійних договорів та інших форм комерціалізації результатів наукової та науково-технічної діяльності;

– внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення підприємств і організацій від сплати податку на додану вартість, зменшення земельного податку при виконанні ними науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт в рамках реалізації інноваційних проєктів з направленням цих коштів на розвиток науково-експериментальної бази.

24) Розробити пропозиції про внесення змін і доповнень до законодавчих актів щодо порядку оренди майна державних наукових установ, що функціонують у організаційно-господарській формі «державне підприємство», з метою приведення його до умов оренди академічних наукових установ.

25) Забезпечити розробку нормативних документів щодо генерації кадрового ресурсу інноваційного розвитку - наскрізної (від дошкільної до післядипломної) підготовки фахівців в галузі природничих наук, технологій, інженерії, математики, які здатні створювати нові знання, продукувати, адаптувати та використовувати передові технології.

26) Активізувати проведення науково-популярних та освітніх програм з формування інноваційної культури через засоби масової інформації.

27) Вирішити питання оплати доступу до інформаційних ресурсів наукової періодики, зокрема БД SCOPUS і WEB of SCIENCE, та підвищення публікаційної активності ВНЗ у виданнях, які індексуються зазначеними базами даних, а також українського індексу наукового цитування, інтегрованого з WEB of SCIENCE та/або SciVerse Scopus, що дасть можливість проводити моніторинг діяльності наших вчених як в межах України, та і на міжнародному рівні.

28) Запровадити згідно з Законом України «Про вищу освіту» діяльність дослідницьких університетів, при наданні статусу дослідницьких університетів обов'язково враховувати інноваційну компоненту їх діяльності;

29) Підготувати узгоджені пропозиції щодо запровадження грантів для проєктів із створення вітчизняними промисловими підприємствами за участю вітчизняних наукових установ або вищих навчальних закладів високотехнологічних виробництв;

30) Підготувати проєкт акта щодо запровадження державної підтримки патентування проривних вітчизняних винаходів за кордоном;

31) Опрацювати питання створення інформаційно-аналітичної системи з підтримки інноваційної діяльності та трансферу технологій;

32) Підготувати проєкт Закону України про стартапи, (про національну рамкову програму (за принципами Європейських рамкових програм) засади їх функціонування та види державної підтримки);

33) Підготувати проєкт акта щодо актуалізації законодавства у сфері розвитку інноваційної інфраструктури (зокрема наукових, технологічних, екопарків, центрів трансферу технологій тощо);

34) Підготувати проєкт акта щодо розширення завдань та функцій ключових лабораторій у частині впровадження отриманих ними результатів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, а також щодо спрощення процедури їх створення;

35) Опрацювати питання запровадження навчальних курсів з інноваційного менеджменту для вчених;

36) Доручити Державній службі статистики України розробити систему моніторингу інноваційної діяльності, яка базувалася на використанні індикаторів Європейського інноваційного табло;

37) Вжити заходи щодо запровадження системи державних закупівель інноваційної продукції та підготувати необхідні зміни до законодавства України;

38) Внести зміни до Закону України «Про державно-приватне партнерство» щодо приведення його до європейських норм;

39) Розробити Дорожню карту імплементації Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» (2014-2020) з метою ефективного використання міжнародних грантів для технологічного розвитку та оновлення національної інноваційної системи;

40) Розширити участь України у Європейських дослідницьких інфраструктурах і розробити відповідні законодавчі акти щодо визнання консорціумів дослідницької інфраструктури (ERIC) з наданням відповідної підтримки трансферу результатів досліджень;

41) Переорієнтувати кошти податку на додану вартість, що отримані за виконання госпдоговірних робіт, на придбання наукового обладнання;

42) Врегулювати механізм прийнятного здійснювання розрахунків з вітчизняними та іноземними замовниками за наукові послуги через комерційні банки, а не Держказначейство;

43) Звільнити від митної оплати навчальну та науково-технічну літературу, прилади, обладнання, що передаються ЗВО на спонсорській основі або закуповуються за кордоном і використовуються для виконання наукових досліджень;

44) Надати права здійснювати витрати, пов'язані із винахідницькою діяльністю, проведенням науково-технічних конференцій, виданням книг (монографій, підручників) за рахунок загального фонду держбюджету;

45) Упорядкувати діяльність Українського банку реконструкції та розвитку як інституту цільового кредитування інвестиційних проєктів інноваційного спрямування;

46) Передбачати у Державному бюджеті України видатки, пов'язані із діяльністю Національного фонду досліджень, закупівлею наукового обладнання та внести зміни до Бюджетного кодексу України, зокрема викласти статтю 55 з доповненнями щодо внесення до переліку захищених видатків бюджету придбання наукового і навчального обладнання, комп'ютерних програм для наукових установ та національних закладів вищої освіти.

Органам місцевого самоврядування:

1) Активізувати діяльність щодо розробки та формування регіональних науково-технічних та інноваційних програм з реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, розвитку інноваційної інфраструктури та створення фондів підтримки інноваційної діяльності.

2) Передбачати щорічно у бюджеті громад видатки на реалізацію регіональних науково-технічних та інноваційних програм.

3) Сприяти реалізації державної інноваційної політики, розвитку Національної інноваційної системи та індустріальних парків шляхом надання преференцій за користування земельною ділянкою, оренди будівель, споруд та іншого державного та комунального майна.

Робоча група